

DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ DERGİSİ

DOGUS UNIVERSITY JOURNAL

e-ISSN: 1308-6979

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/doujournal>

FINANSAL OKURYAZARLIK VE İŞGÖREN PERFORMANSI: TURİZM ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA*

*FINANCIAL LITERACY AND EMPLOYEE PERFORMANCE: A RESEARCH
ON TOURISM STUDENTS**

Reyhan ARSLAN AYAZLAR⁽¹⁾, Sümeyye DAĞSEVEN⁽²⁾

Öz: Küreselleşme ile birlikte ülkeler arasındaki sınırların ortadan kalkması, bir ülkede yaşanan ekonomik sıkıntıların kelebek etkisi ile diğer ülkelere de yansımaya neden olmaktadır. Ülkelerin ekonomik refahının sağlanmasında vatandaşlarının bu konudaki tutum ve davranışlarının önemi kaçınılmazdır. Finansal tutum ve davranışlar, bir ülkede faaliyet gösteren işletmelerin bünyelerinde barındırdıkları işgörenlerin de olumlu ve/veya olumsuz etkilerine neden olabilmektedir. Bu durum ülke ekonomisine en fazla döviz girdisi sağlayan sektörlerden biri olan turizm için de geçerlidir. Finansal okuryazarlık bilgisi sayesinde ekonomik dalgalanmalarda işgörenlerin bilinmezliklere karşı daha olumlu bir tutum içinde olabilmeleri söz konusudur. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, turizm alanında lisans eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlıklarının işgören performanslarına olan etkisini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Araştırmada nicel bir yaklaşım benimsenmiş ve veri toplama tekniği olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma dahilinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde lisans düzeyinde öğrenim gören 284 öğrenciden veri elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlığı ile işgören performansı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlıkları ele alındığında genel anlamda erkek öğrencilerin finansal davranış, dijital finansal tutum ve dijital finansal davranış alt boyutlarında daha yüksek farkındalığa sahip olduğu belirlenmiştir. Kadın öğrencilerin ise erkek öğrencilere kıyasla finansal bilgide farkındalık düzeyi yüksektir. Elde edilen bulgular sayesinde, turizm işletmelerinin verimliliği ve ekonomik anlamda okuryazarlık düzeyleri yüksek işgörene yönelik planlamalar yapmaları sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Turizm öğrencileri, finansal okuryazarlık, işgören performansı, turizm işletmeleri, Covid-19

Abstract: With globalization erasing borders between countries, economic difficulties in one country can have a butterfly effect, impacting other nations as well. The importance of citizens' attitudes and behaviors in ensuring a country's economic prosperity is inevitable. Financial attitudes and behaviors can also affect the

(*) Bu araştırma 2021/1 başvuru dönemine ait 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı (1919B012101461 başvuru numarası ile) kapsamında yürütülen proje sonuçlarından üretilmiştir.

(1) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü; reyhanayazlar@mu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9546-9412

(2) Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Yiyecek-İçecek İşletmeciliği Bölümü; sumeyyedagseven@posta.mu.edu.tr, ORCID: 0009-0003-6901-8364

Geliş/Received: 30-11-2023; Kabul/Accepted: 07-05-2024

employees within businesses operating in a country, positively or negatively. This holds true for the tourism sector, one of the industries providing the most foreign currency inflows to a country. Financial literacy enables employees to maintain a more positive attitude towards economic fluctuations and uncertainties. In this regard, the aim of the research was to determine the impact of financial literacy among undergraduate students in the tourism field on employee performance. A quantitative approach was adopted, utilizing the survey technique for data collection. Data was gathered from 284 undergraduate students enrolled in the Tourism Faculty of Muğla Sıtkı Koçman University. According to the research findings, there is a positive and significant relationship between the financial literacy of tourism students and employee performance. When considering students' demographic characteristics alongside their financial literacy, it was generally found that male students have higher awareness in financial behavior, digital financial attitudes, and digital financial behaviors. However, female students exhibit higher awareness levels in financial knowledge compared to male students. These findings suggest that tourism businesses can enhance their productivity and economic efficiency by planning for employees with high levels of financial literacy.

Keywords: *Tourism students, financial literacy, employee performance, tourism businesses, Covid-19.*

JEL: L83

1. Giriş

Finansal okuryazarlık tüm dünyada parasını iyi yönetmek isteyen herkes için önemli bir kavramdır. Günümüzde yaşanan pandemi süreci, bireylerin finansal okuryazarlığa olan ihtiyacını daha fazla hissettirmeye başlamıştır. Pandemi nedeniyle alınan tedbirler kapsamında birçok işletme faaliyetlerine ara vermek zorunda kalmıştır. Bu durum olumsuz ekonomik durumları da beraberinde getirmiştir. İşletmelerin hayatta kalmalarında pek çok etken bulunmakla birlikte ekonomik anlamda sürdürülebilirlik, hayati öneme sahiptir. Bu nedenle işletmelerin doğru çalışanlara yatırım yapması gerekmektedir. Covid-19 nedeniyle oluşan finansal endişeler, bütçe, birikim ve yatırım gibi kavramların daha fazla konuşulmasını sağlamıştır. Bu anlamda pek çok işletme de bütçe yapabilme, kendi bütçesini yönetebilme ve buna göre tasarruf yapabilme ve akıllı harcamalar yapabilme becerisine sahip çalışanlara yönelmektedir.

FODER'in (Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği) yapmış olduğu araştırma raporuna göre, Türkiye'de vatandaşların %77'si ülkede bir ekonomik kriz olduğunu düşünmekte ancak %46'sı bir diğer deyişle neredeyse yarısı bu krize karşı bir önlem almamaktadır. 2019 yılı itibarıyla Türkiye'de genel kamuoyunun temel finansal okuryazarlık düzeyi 100 üzerinden 55 olarak belirlenmiştir. Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek bireyler çalışanlar, yüksek eğitilmiş ve gençler olarak belirlenmiştir. Türkiye'de vatandaşların önemli bir kısmı satın alma güçlerine göre ödeme yapma konusunda temkinli olmakla birlikte, uzun vadede finansal bir planlamaları bulunmamaktadır. Ülkemizde finansal okuryazarlık oranının düşük olduğu görülmektedir. Bu oranın düşük olmasının başlıca sebepleri arasında ailelerde finansal planlama yapılmaması, bu konuda eğitimin yetersiz olması, tasarruf alışkanlığının

olmaması ve birikimleri yatırıma dönüştürme becerisinin olmaması gelmektedir (FODER, 2019).

Pandemi dolayısıyla tüketicilerin finansal durumlarında birtakım değişiklikler gözlenmektedir. Bir araştırmaya göre, Covid-19 öncesi dönem karşılaştırıldığında tüketicilerin gelirlerinde %20 azalma olduğu tespit edilmiştir. Bu azalma nedeniyle araştırmaya katılanların ¼'ten fazlasının nakit sıkıntısını gidermek amacıyla ihtiyaç kredisi kullandığı, yaklaşık 1/3'ünün tasarruf düzeylerinin azaldığı ve daha fazla borçlandıkları belirlenmiştir (Şener, Yücel ve Gündüzalp, 2020: 62). Buradan hareketle ülke genelinde finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması gerekliliği hem bireylerin hem de ülkenin refahı açısından önem taşımaktadır. Sınırların kalktığı bir dünyada, başka bir ülkede meydana gelen herhangi bir krizden ülkemizin de etkileneceği öngörülebilmektedir. Bu olumsuz ekonomik durumları önceden görebilmek ve önlem alabilmek finansal okuryazarlık ile mümkün olabilir. Bu anlamda, finansal okuryazarlığın yaşam boyu uygulanacak bir kavram olduğunu unutmamak gerekmektedir (FODER, 2020a).

Finansal okuryazarlık, bireyin ekonomik anlamda yaşamını kontrol altına alabilme becerisi sağladığı için doğrudan ekonomiye olumlu katkıları olan bir kavramdır. Buradan hareketle finansal okuryazarlığın ekonomi temelli tüm iş sahalarında olumlu etkilerinden söz etmek mümkündür. Hizmet endüstrisinin en önemli kollarından biri olan turizm endüstrisi, ülke ekonomisine döviz girdisi sağlamanın en önemli yollarından biri olarak değerlendirilebilir. Turizm alanında yapılacak doğru yatırımlar, bir diğer deyişle finansmanın doğru kaynaklara aktarılması ülke geleceği açısından önem taşımaktadır (Cole, Sampson ve Zia, 2009). Finansal okuryazarlık, daha iyi bütçe yapmak ve/veya emeklilik sonrası için yatırım yapmakla sınırlı bir kavram değildir. Çalışanların verimliliğinin ve moralinin artması, işe dahil olması ve işyerine bağlılığının artması açısından da etkili olmaktadır. Finansal okuryazarlıkla birlikte gelen finansal iyi oluş, bireylerin ekonomik seviyelerinin olumlu yönde etkilenmesine katkı sağlamaktadır (Coloradobiz, 2018). Bu bağlamda turizm endüstrisinde finansal okuryazarlık eğitiminin gerekliliği kabullenilmekle birlikte, finansal becerilere sahip olma gerekliliği keşfedilmeyi bekleyen alanlar arasında yer almaktadır (Yuan, 2014: 2).

Bu çalışmanın amacı turizm endüstrisine öğrencilik hayatında başlayan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini araştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda, Türkiye'nin en çok turist çeken destinasyonlarından biri olan Muğla'da lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine odaklanılmıştır. Araştırma finansal okuryazarlık düzeyi ile ilgili literatür taraması ile devam etmekte sonrasında araştırma yöntemine yer verilmektedir. Bir sonraki aşamada araştırmada elde edilen bulgular ortaya konmakta ve araştırmada elde edilen bulguların önceki çalışmalar ile değerlendirildiği sonuç bölümüne yer verilmektedir.

2. Literatür Taraması

Finansal okuryazarlık, bireylerin gelir ve giderlerini doğru bir şekilde analiz ederek, en etkin şekilde kanalize edebilme becerisine sahip olmaları anlamına gelmektedir

(FODER, 2020b). Alan yazın incelendiğinde finansal okuryazarlık kavramının temelde finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranış olmak üzere üç bileşenden oluştuğu görülmektedir. Bununla birlikte dijitalleşmenin yaygınlaşması, finansal okuryazarlıkta dijital finansal okuryazarlığın da etkili olacağı yönündedir. Bu kapsamda dijital finansal davranış ve dijital finansal tutum boyutlarının da önemi giderek artmaktadır. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin işgören performanslarına olumlu yönde katkı yapması beklenmektedir. Söz konusu kavramlar şu şekilde açıklanabilir. Finansal bilgi, tüketicilerin temel anlamda finans konularında yeterli düzeyde teorik bilgiye sahip olması anlamına gelmektedir (Eker, 2017: 46). Finansal tutum, bireylerin önceki deneyimlerinden de faydalanarak sahip olduğu varlıklarını dikkatli bir şekilde kullanmasını temsil etmektedir (Kılcan ve Ergür, 2019: 61). Finansal davranış ise, bireylerin yaşam boyu karşılaşılabileceği mali analiz, tasarruf, bütçe, borçlanma ve kredi gibi konularda etkin kararlar alıp yönetebilmesini temsil etmektedir (Eker, 2017: 49). Alanyazında finansal okuryazarlığın söz konusu üç boyutuna odaklanan çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Alkaya ve Yağlı (2015) Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi iktisat bölümü öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin finansal bilgi açısından yetersiz olduklarını belirlemiştir. Buna karşılık öğrencilerin olumlu yönde finansal davranış ve finansal tutum sergiledikleri ortaya konmuştur.

Teknolojinin hızla günlük yaşamımıza girmesi, işlemlerin geleneksel yöntemlerden ziyade daha çok teknoloji tabanlı dijital yöntemlerle gerçekleştirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Finans piyasalarında da dijitalleşmenin önem kazanmasıyla birlikte, finansal gelişmelerin izlendiği kaynakların başında internet ve mobil uygulamaların geldiğini söylemek mümkün olmaktadır. Özellikle genç kesimi temsil eden öğrencilerin internet kullanımının yanı sıra finansal kaynakları takip etmede telefonu da kullandıkları görülmektedir (Saraç, 2014: 9). Buradan hareketle dijitalleşmenin finansal okuryazarlık için de önemli bir kavram olmaya başladığını söylemek mümkündür. Kaya ve Kılıç (2021) finansal okuryazarlık kavramının yanı sıra dijital finansal okuryazarlık kavramına da odaklanmıştır. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi iktisat bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada öğrencilerin finansal tutumunun finansal davranışlarını etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Dijital finansal tutumun, finansal tutum, finansal davranış ve dijital finansal davranış boyutlarını etkilediği de elde edilen diğer bulgular arasında yer almaktadır.

İşgören performansı ise, işgörenin görevini gerçekleştirmek için yaptığı tüm eylemleri içermektedir (Argon ve Eren, 2004: 224). Performans, belirli bir görevi gerçekleştirmek için işgörenlerin gösterdikleri emek ve çaba sonucunda elde ettikleri kazanımların düzeyi olarak ifade edilmektedir. Söz konusu tanım bireysel düzeyde olup kurumsal düzeyde de performans kavramından söz edilebilir. Kurumsal performans işletmenin kaynaklarını doğru bir şekilde değerlendirerek hedeflenen amaçları gerçekleştirebilme seviyesi olarak tanımlanmaktadır (Özen, 2008: 20). Bununla birlikte bu çalışmada bireysel düzeyde bir diğer deyişle işgören düzeyinde performans kavramına odaklanılmaktadır. İşgören performansına yönelik yapılan tanımlar dikkate alındığında “işgörenlerin bir görevi yerine getirmesi” (Başaran, 2016: 31), “başarma yeteneği ve iyi sonuçlar elde etme” (Kayı, 2015: 21), “işletmenin başarısına katkıda bulunan işgörene ait tüm faaliyetler” (Ahmed, Hashmi, ve Akhtar, 2016: 98) gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir. Tanımlardan yola çıkarak

işgören performansının işletme başarısını doğrudan etkilediğini söylemek mümkün olmaktadır. Alan yazında finansal okuryazarlığın işgören performansı ile ilişkisini konu alan az sayıda çalışmaya rastlanılmış ve elde edilen bulguların çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Örneğin Berber (2021: 3) banka çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada, çalışanların ekonomik okuryazarlık düzeyleri ile bireysel performans düzeyleri arasında istatistiksel açıdan pozitif yönlü ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Sünbül ve Buğan (2021: 181) iş yeri sahibi girişimciler ile yürüttükleri çalışmalarında, girişimcilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin işletme performansını anlamlı ve pozitif yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Söz konusu çalışmaların yanı sıra her iki kavram arasında zayıf ilişki ortaya koyan ya da ilişki tespit edemeyen araştırmalar da yer almaktadır. Üngör (2021: 5) Bursa'da faaliyet gösteren KOBİ sahipleri/yöneticilerinin finansal okuryazarlık davranışları ile firma performansı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bulguları, söz konusu kavramlar arasında pozitif yönlü ve zayıf bir ilişki göstermiştir. Kınış ve Boztosun ise (2022: 379) finansal iyi olma hali ile işgören performansı arasında bir ilişki tespit edememiştir.

Finansal okuryazarlık becerisi bireylerin zaman içerisinde finansal durumlarını korumaları ve uygun finansal fırsatları yakalayabilmelerini sağlamaktadır. Dolayısıyla kariyerlerinin başında olan öğrenciler açısından finansal okuryazarlık iş yaşamlarında önemli katkılar sağlayacaktır (Özdemir, Temizel, Sönmez ve Er, 2015: 100). Alanyazında öğrencilerin finansal okuryazarlıkları üzerine yapılan çalışmalara rastlamak mümkündür. Söz konusu çalışmaların lise ve önlisans/lisans düzeyinde eğitim gören öğrenciler olmak üzere iki farklı şekilde yapıldığı görülmektedir. Lise düzeyinde yapılan finansal okuryazarlık çalışmaları incelendiğinde lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlendiği (Er ve Taylan, 2017), finansal okuryazarlık düzeyleri ile matematik dersi başarıları arasındaki ilişkinin incelendiği (Erkılıç, 2019), lise öğrencilerinin finansal okuryazarlığının belirlenmesine yönelik ölçek geliştirildiği (Güvenç, 2016), finansal konulardaki bilinç düzeyinin yaşamlarındaki finansal davranışları ile aynı doğrultuda gelişmediğine yönelik bulgu elde edildiği (Yılmaz ve Kaymakçı, 2021) ve bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerisine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisinin incelendiği (Arıkan ve Çakmak, 2023) görülmektedir.

Önlisans ve lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin finansal okuryazarlıklarına yönelik yapılan çalışmalar da yer almaktadır. Wagland ve Taylor (2009) Avustralya'da lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine yoğunlaşmışlardır. Bulgular kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla az bir farkla finansal okuryazarlık düzeylerinin biraz daha fazla olduğunu göstermiştir. Genel anlamda katılımcıların %60'ının kendi çıkarlarına uygun finansal kararlar alabildiklerini tespit etmişlerdir. Ansong ve Gyensare (2012) Gana'daki bir devlet üniversitesinde yer alan öğrencilerin finansal okuryazarlıklarını araştırmışlardır. Öğrencilerin yaşının, iş deneyimlerinin ve annelerinin eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık ile pozitif yönde ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Chen ve Volpe'nin (1998) çalışması işletme dışındaki bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu göstermiştir. Demografik açıdan kadın, alt sınıfta öğrenim gören ve az iş deneyimine sahip öğrencilerin daha az bilgi düzeyine

sahip olduklarını ve daha az bilgi düzeyine sahip öğrencilerin de finans konularında daha fazla yanlış kararlar verme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Ergün, Şahin ve Ergin (2014) işletme bölümü öğrencilerinin temel düzeyde finansal okuryazar olduklarını belirlemişlerdir. Aynı zamanda öğrencilerin cinsiyeti, öğretim şekilleri, ortalama aylık hane geliri gibi demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık düzeylerinde değişiklik gösterdiği gözlemlenmiştir. Songül (2014) Konya'daki üç üniversitenin öğrencilerinin finansal okuryazarlığına ilişkin veri toplamıştır. Buna göre, kadın öğrenciler erkek öğrencilere kıyasla düşük düzeyde finansal okuryazarlığa sahiptir. Sağlık bilimleri ve eğitim bilimleri öğrencilerinin en düşük düzeyde finansal okuryazarlığa sahip oldukları ortaya çıkmıştır. İşletme ve iktisat bölümü öğrencilerinin en yüksek düzeyde finansal okuryazarlığa sahip oldukları belirlenmiştir. Barış (2016) iktisat bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile bütçeleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık tespit edememiştir. Araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Bayram (2015) 600 iktisat bölümü öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmasında öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu ve bu durumun farkında olmadıklarını belirlemiştir. Para yönetimi açısından temel bankacılık işlemlerini yaygın olarak ATM kartları ile gerçekleştirdikleri, öğrencilerin %45'inin kredi kartına sahip oldukları ve %35'inin online bankacılığı kullandığı ortaya konmuştur. Araştırmada aynı zamanda öğrencilerin finansal okuryazarlık kavramını, düzenli para biriktirme, faturaları düzenli ödeme, finansal kayıtları saklama alışkanlığı gibi sınırlı bir şekilde algıladıkları ifade edilmiştir. Seyrek ve Gül (2017) Gaziantep Üniversitesinin farklı bölümlerindeki öğrencilerde finansal okuryazarlık ve girişimcilik niyeti arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile girişimciliği cazip bulma arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna karşılık, finansal okuryazarlığın girişimcilik niyeti üzerinde bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Siirt Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlendiği bir başka çalışmada öğrencilerin genel finansal okuryazarlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşı ve sınıfı yükseldikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. İnternet bankacılığını kullanan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu da diğer bulgular arasında yer almaktadır (Yılmaz ve Aslan, 2020). Bir başka araştırma Kastamonu Üniversitesi Bankacılık ve Finans öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Buna göre finansal bilgi ve finansal tutum ile öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasında bir ilişki belirlenmiştir (Sönmez ve Kılıç, 2020).

Üniversite öğrencilerinin yanı sıra genel anlamda Z kuşağına yönelik araştırmalara da rastlanmaktadır. Gök ve Coşkun (2020) Z kuşağının finansal okuryazarlık eğilimlerini belirlemeye yönelik gerçekleştirdiği araştırma bulgularına göre, Z kuşağının finansal konulardaki algı ve tutum düzeyleri arttıkça günlük harcamaları azalmaktadır. Z kuşağının finansal okuryazarlığına ilişkin Adana ilinde gerçekleştirilen araştırmaya göre, Z kuşağının finansal okuryazarlık ile ilgili bilgi ve ilgi düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Özbay ve Özeltürkay, 2021). Alanyazında gerçekleştirilen araştırmaların önemli bir bölümünün iktisat ve işletme gibi finansa konularına yakın bölümlerde öğrenim gören öğrenciler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla

birlikte turizm eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin sınırlı sayıda araştırma yer almaktadır. Karadeniz, Koşan, Geçgin ve Beyazgül (2018: 915) Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini incelemişlerdir. Genel anlamda öğrencilerin temel ve ileri düzeyde finansal okuryazarlıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Erkek öğrenciler finansal durumlarını yönetmede daha başarılı olurken; kadın öğrencilerin finansal kayıtlarını saklamada daha hassas olduğu ortaya konmuştur. Öğrencilerin düzenli para biriktirme alışkanlığı konusunda alt seviyede olduklarını tespit edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin kredi kartı kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları ifade edilmiştir. Buradan hareketle, turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile işgören performansları arasındaki ilişkinin incelenmesinin, işletme sahiplerinin işgören performanslarını arttırmada yardımcı olabilecek bir unsur olabileceği düşünülmektedir.

3. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, Muğla ili örneği üzerinden turizm alanında, lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesidir. Araştırmanın alt amaçları arasında:

- 1- Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi belirlemek,
- 2- Finansal okuryazarlık düzeylerinin işgören performansı ile ilişkisini ortaya koymak bulunmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda turizm alanında faaliyet gösteren işletmeler, politika uygulayıcıları ve eğitim veren kurumlar için nitelikli personel istihdam edilmesi noktasında öneriler geliştirmek hedeflenmektedir.

Araştırmada betimsel bir yaklaşım benimsenmiş olup nicel araştırma tasarımı kullanılmıştır. Bu kapsamda turizm eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla veriler anket tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Bu anketler ile öğrencilerin temel ve ileri düzeyde finansal okuryazarlık düzeyleri ile işgören performansları belirlenmiştir. Araştırma ile öğrencilerin dijital anlamda finansal okuryazarlık tutum ve davranışları da belirlenmiştir. Aynı zamanda demografik ifadeler ile öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri ve demografik özellikleri karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya öncülük eden araştırma sorusu “lisans alanında turizm eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri nedir?” şeklinde olmuştur. Buradan hareketle, ilgili alanyazın incelemesi sonucunda araştırma için aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

- H₁: Öğrencilerin finansal bilgileri ile işgören performansları arasında ilişki vardır.
- H₂: Öğrencilerin finansal tutumları ile işgören performansları arasında ilişki vardır.
- H₃: Öğrencilerin finansal davranışları ile işgören performansları arasında ilişki vardır.

- H₄: Öğrencilerin dijital finansal tutumları ile işgören performansları arasında ilişki vardır.
- H₅: Öğrencilerin dijital finansal davranışları ile işgören performansları arasında ilişki vardır.
- H₆: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermektedir.
- H₇: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri okudukları bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir.
- H₈: Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri okudukları sınıfa göre anlamlı farklılık göstermektedir.

Araştırmada Kaya ve Kılıç'ın (2021) kullanmış olduğu beş alt boyuttan oluşan finansal okuryazarlık ve dijitalleşme ölçeğinden yararlanılmıştır. Finansal okuryazarlık ve dijitalleşme ölçeği, finansal bilgi (5 ifade), finansal tutum (8 ifade), finansal davranış (6 ifade), dijital finansal tutum (5 ifade) ve dijital finansal davranış (4 ifade) olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Tüm boyutların ölçümü 5'li Likert tipinde hazırlanmıştır (1= Kesinlikle Katılmıyorum... 5= Kesinlikle Katılıyorum). Turizm öğrencilerinin işgören performansını belirlemek amacıyla Çöl'ün (2008) uyguladığı ölçekten yararlanılmıştır. İşgören performansına yönelik ölçek 4 ifadeden oluşmaktadır. Ölçeğin kullanımından önce Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Etik Kurulu'na başvurulmuş ve 210087 numara ile onay alınmıştır. Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim döneminde gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda 284 geçerli anket elde edilmiştir.

Araştırma evrenini turizm alanında eğitim alan öğrenciler oluşturmaktadır. Evrenin tamamına ulaşımın kısıtlı olması nedeniyle evren, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi'nde lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler ile daraltılmıştır. Araştırma örnekleminin oluşturulmasında olasılıklı örneklem yöntemlerinden tabakalı örneklem yöntemi uygulanmıştır. Araştırma örneklemi için Muğla ilinde bulunan Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi lisans öğrencileri belirlenmiştir. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi'ne Turizm İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği, Seyahat İşletmeciliği, Yiyecek İçecek İşletmeciliği ve Turizm İşletmeciliği (İngilizce) olmak üzere 19.01.2020 tarihi verilerine göre toplam 1173 öğrenci kayıtlıdır. Tabakalı örneklem yöntemi kullanılarak örneklem hacmi 290 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada elde edilen veri seti, SPSS programına aktarılmış, öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yüzde ve frekans analizleri yapılmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesinde ortalamadan yararlanılmıştır. Finansal okuryazarlıkları ile işgören performansı ve demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemede t testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır.

4. Araştırma Bulguları

Araştırma kapsamında öncelikle araştırmaya dahil olan turizm öğrencilerinin demografik verileri ele alınmıştır (Tablo 1). Buna göre araştırmaya katılanların %50'den fazlası erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Yiyecek-İçecek İşletmeciliği

bölüm öğrencilerinin ve genel olarak dördüncü sınıf öğrencilerinin en fazla katılımı sağladığını söylemek mümkündür.

Tablo. 1 Demografik Bulgular

Demografik Değişkenler		Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	113	39,8
	Erkek	170	59,9
Bölüm	Seyahat İşletmeciliği	40	14,1
	Konaklama İşletmeciliği	51	18
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	90	31,7
	Turizm İşletmeciliği (Türkçe)	60	21,1
	Turizm İşletmeciliği (%100 İngilizce)	43	15,1
Sınıf	1.Sınıf	69	24,3
	2.Sınıf	65	22,9
	3.Sınıf	47	16,5
	4.Sınıf	103	36,3
Toplam		284	100

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde kullanılan Kaya ve Kılıç (2021) tarafından geliştirilen “Finansal Okuryazarlık ve Dijitalleşme” adlı ölçek, uygulanan faktör analizi sonrasında bu çalışmada da beş faktör altında toplanmıştır (Tablo 2). Bu faktörler orijinal çalışmadaki gibi aynı isimlerle adlandırılmıştır. Aynı zamanda ölçeğin güvenilirliğine ilişkin yapılan analizler sonucunda beş alt boyutun da yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Finansal Okuryazarlık ve Dijitalleşme Ölçeği Faktör Analizi Bulguları

Faktör	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Cronbach Alpha
Finansal Bilgi		2,125	17,213	,902
Gelir dağılımı-ekonomi ilişkisini anlayabilirim.	,828			
Enflasyon oranlarındaki değişimin ne ifade ettiğini anlayabilirim.	,820			
Faiz oranlarının piyasaya etkisini anlayabilirim.	,809			
Dış ekonomik gelişmelerin ülke ekonomisine yansımalarını okuyabilirim.	,784			
Ekonomik tercihlerimin fayda ve maliyetlerini karşılaştırabilirim.	,695			
Finansal Tutum		8,454	18,448	,874
Aylık para tasarruf etmek önemlidir.	,830			
Aylık harcama planına sahip olmak önemlidir.	,706			
Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.	,702			
Beklenmedik durumlar için kenara para koyulması gerekir.	,684			
Düzenli olarak tasarruf yapılmalıdır.	,666			
Gelecek için finansal hedefler belirlemek önemlidir.	,660			
Paramı idare etme şeklim geleceğimi etkileyecektir.	,648			
Finansal Davranış		1,102	9,459	,755
Harcamalarımı bir plan dahilinde takip ederim.	,792			
Harcamalarımın yönetimini etkileyen uzun vadeli finansal hedefler belirlerim.	,787			
Kişisel harcamalarımı kontrol ederim.	,695			
Dijital Finansal Tutum		1,788	11,593	,801
Sigortacılık işlemlerini dijital kanallar aracılığı ile gerçekleştiririm.	,777			
Finansal işlemlerdeki akıllı uygulamaların güvenli olduğunu düşünüyorum.	,758			
Dijital bankacılığın kişilerin finansal ürün çeşitliliğini arttırdığını düşünüyorum.	,699			
Finansal işlemlerde dijitalleşmenin artması finansal bilgi düzeyini olumlu etkiler.	,690			
Dijital Finansal Davranış		1,445	11,080	,865
Finansal bilgi ihtiyacında internet kanalından yararlanıyorum.	,801			
Dijital bankacılığın finansal işlemlerin daha pratik ve ulaşılabilir olmasını sağlayacağını düşünüyorum.	,779			
Büyük tutarlı bir satın alma yapmadan önce internet üzerinden fiyat karşılaştırması yaparım.	,777			
Toplam Açıklanan Varyans				67,793
Kaiser-Meyer-Olkin				,914
Barlett's Test				3306,568
df				231
p				,000

Benzer şekilde araştırma kapsamında kullanılan “İşgücü Performansı” ölçeğine ilişkin faktör analizi ve güvenilirliğe ilişkin bulgular Tablo 3’te gösterilmektedir. Buna göre, ölçek tek bir boyut altında toplanmakta ve 0,801 skor ile iyi düzeyde güvenilir olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 3. İşgören Performans Ölçeği Faktör Analizi Bulguları

Faktör	Faktör Yükleri	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)	Cronbach Alpha
<i>İşgören Performansı</i>		2,523	63,095	,801
İş hedeflerime fazlasıyla ulaşıyorum.	,859			
Sunduğum hizmet kalitesinde standartlara fazlasıyla ulaştığımdan eminim	,844			
Bir problem gündeme geldiğinde en hızlı şekilde çözüm üretirim.	,771			
Görevlerimi tam zamanında yaparım.	,692			
Kaiser-Meyer-Olkin				,749
Barlett's Test				385,857
df				6
p				,000

Araştırma kapsamında turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ve işgören performansları ile ilişkilerini belirlemeden önce, parametrik ya da non-parametrik testlerin yapılmasına karar vermek amacıyla araştırmada yer alan boyutların basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir (Tablo 4). Araştırma bulgularına göre, tüm boyutların basıklık ve çarpıklık değerleri -1 ile +1 değerleri arasında olduğu için parametrik testlerin yapılmasına karar verilmiştir. Aynı zamanda araştırma sonuçlarına göre turizm eğitimi alan lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin genel anlamda yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Katılımcıların ankete verdikleri cevapların orta düzeyin üzerinde (en düşük 3,836 – en yüksek 4,392) katılma seviyesinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna göre turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin genel anlamda üst düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Tanımsal istatistikler

Boyutlar	N	AO	SS	Çarpıklık	Basıklık
Finansal bilgi	284	4,057	,857	-1,122	1,255
Finansal tutum	284	4,360	,714	-1,885	4,657
Finansal davranış	284	3,836	,919	-,667	-,068
Dijital finansal tutum	284	3,902	,848	-,625	-,019

Dijital finansal davranış	284	4,392	,751	-1,861	4,677
İşgören performansı	284	3,947	,820	-,785	,634

AO: Aritmetik ortalama; SS: Standart sapma

Bir sonraki aşamada turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin işgören performansı ile ilişkisi incelenmiştir. Korelasyon analizi bulgularına göre finansal bilgi ve işgören performansı arasında pozitif ($r=,466$) ve anlamlı ($p=,000$); finansal tutum ve işgören performansı arasında pozitif ($r=,413$) ve anlamlı ($p=,000$); finansal davranış ve işgören performansı arasında pozitif ($r=,410$) ve anlamlı ($p=,000$); dijital finansal tutum ve işgören performansı arasında pozitif ($r=,486$) ve anlamlı ($p=,000$) ve dijital finansal davranış ve işgören performansı arasında pozitif ($r=,405$) ve anlamlı ($p=,000$) ilişki bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle öğrencilerin finansal okuryazarlık ve dijitalleşme kavramının boyutları ve işgören performansı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre H_1 , H_2 , H_3 , H_4 ve H_5 hipotezleri desteklenmektedir.

Tablo 5. Korelasyon Analizi Bulguları

Kavramlar		FB	FT	FD	DFT	DFD	İP
Finansal bilgi (FB)	Pearson r	1	,505**	,377**	,459**	,512**	,466**
	p		,000	,000	,000	,000	,000
Finansal tutum (FT)	Pearson r		1	,424**	,361**	,563**	,413**
	p			,000	,000	,000	,000
Finansal davranış (FD)	Pearson r			1	,435**	,320**	,410**
	p				,000	,000	,000
Dijital finansal tutum (DFT)	Pearson r				1	,441**	,486**
	p					,000	,000
Dijital finansal davranış (DFD)	Pearson r					1	,405**
	p						,000
İşgören performansı (İP)	Pearson r						1

**0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon ($p<0,01$), Pearson correlation Sig. (çift kuyruk)

Finansal okuryazarlık düzeyinin demografik özelliklere göre ilişkisini belirlemek amacıyla t testi ve ANOVA testleri uygulanmıştır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık ve dijitalleşme düzeylerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini test etmek üzere t testi yapılmıştır. Tablo 6'da t testi sonuçları gösterilmektedir. Tabloda gösterilen verilere göre öğrencilerin finansal bilgi düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-6,390$; $p=,000$). Ortalamalar üzerinden yapılan değerlendirmeye göre kadın öğrencilerin finansal bilgisi erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin finansal tutum düzeyleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t=-1,185$; $p=,065$). Öğrencilerin finansal davranış düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-1,997$; $p=,047$). Ortalamalar üzerinden yapılan değerlendirmeye

göre erkek öğrencilerin finansal davranışı kadın öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin dijital finansal tutum düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t=-2,599$; $p=,010$). Ortalamalar üzerinden yapılan değerlendirmeye göre erkek öğrencilerin dijital finansal tutum düzeyleri kadın öğrencilerden daha fazladır. Son boyut olan dijital finansal davranış düzeyinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir ($t=-3,160$; $p=,002$). Ortalamalar üzerinden yapılan değerlendirmeye göre erkek öğrencilerin dijital finansal davranış düzeyleri kadın öğrencilere nazaran daha yüksektir.

Tablo 6. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Finansal Okuryazarlık Düzeyleri

Finansal okuryazarlık ve dijitalleşme Boyutları	Değişken	N	AO	SS	<i>t</i>	<i>p</i>	
Finansal bilgi	Cinsiyet	Kadın	113	3,683	,853	-6,390	,000
		Erkek	170	4,307	,770		
Finansal tutum	Cinsiyet	Kadın	113	4,265	,664	-1,185	,065
		Erkek	170	4,426	,743		
Finansal davranış	Cinsiyet	Kadın	113	3,708	,905	-1,997	,047
		Erkek	170	3,929	,918		
Dijital finansal tutum	Cinsiyet	Kadın	113	3,743	,810	-2,599	,010
		Erkek	170	4,008	,861		
Dijital finansal davranış	Cinsiyet	Kadın	113	4,224	,741	-3,160	,002

AO: Aritmetik ortalama; SS: Standart sapma

H₇ öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin okudukları bölüme göre anlamlı farklılık göstermekte olduğu yönünde kurgulanmıştır. Verilerin normal dağılım yaptığı bulgusuna göre farklılık analizi olarak ANOVA testi uygulanmış elde edilen veriler Tablo 7'de gösterilmiştir. Levene istatistik anlamlılık değeri ($,181 > ,005$) varyansların homojenliğini gösterdiği için post hoc testleri ile farklılığın hangi bölümler arasında olduğuna bakılmıştır. Varyansların homojen olduğu örneklem sayılarının eşit olmadığı durumlarda Kayrı (2009) Scheffe testini önermektedir. Anova test değerlerine göre FOYD (Finansal Okuryazarlık Düzeyi) boyutlarından yalnızca finansal bilgi ve finansal tutum boyutları öğrencilerin bölümlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Bölümler arasındaki farklılıklar aritmetik ortalama değerlerine göre tabloda yer almaktadır. Öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin okudukları sınıfa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği H₈ hipotezi ile ifade edilmiştir. Yapılan ANOVA test analizinde FOYD boyutları öğrencilerin bölümlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Dolayısıyla H₈ desteklenmemektedir.

Tablo 7. FOYD boyutlarının öğrencilerin okudukları bölüme göre karşılaştırılması (ANOVA)

Boyut Adı	Bölümler	N	AO	SS	F	p	Farklılık
Finansal bilgi	Seyahat İşletmeciliği	40	4,230a	,834	7,999	,000	a>c b>c d>b c>e
	Konaklama İşletmeciliği	51	4,474b	,651			
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	90	3,746c	,923			
	Turizm İşletmeciliği (Türkçe)	60	3,920d	,866			
	Turizm İşletmeciliği (%100 İngilizce)	43	4,246e	,658			
Finansal tutum	Seyahat İşletmeciliği	40	4,585a	,659	4,252	,002	a>d
	Konaklama İşletmeciliği	51	4,453b	,737			
	Yiyecek İçecek İşletmeciliği	90	4,328c	,700			
	Turizm İşletmeciliği (Türkçe)	60	4,076d	,732			
	Turizm İşletmeciliği (%100 İngilizce)	43	4,505e	,632			

AO: Aritmetik ortalama; SS: Standart sapma

5. Sonuç

Bu çalışmada turizm alanında lisans öğrenimi gören öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Finansal okuryazarlık kavramı birçok ülkede çalışmalarda yer almış, bununla birlikte sorumlulukların üstlenilmeye başlandığı öğrencilik dönemine ilişkin çalışmalar kısıtlı kalmıştır. Bir ülkenin yetişmekte olan neslinin finansal okuryazarlığına ilişkin farkındalığının artırılması ve finansal konulardaki davranışlarının olumlu yönde geliştirilmesi önemli olarak değerlendirilmektedir. Finansal okuryazarlık kavramı toplumun her kesimini ilgilendirmekle birlikte, gençlerin konu ile ilgili bilinçlendirilmesi ayrıca önem arz etmektedir (Er ve Taylan, 2017: 313).

Bu çalışmada turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ile işgören performansı üzerinde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Farklı iş kollarında yapılan benzer çalışmaların sonuçları ile bu çalışmanın bulguları arasında bir tutarlılıktan söz etmek mümkündür (Berber, 2021; Sünbül ve Buğan, 2021; Üngör, 2021). Elde edilen bulgulara dayanarak çalışanların performansının artırılması için finansal

okuryazarlığa ilişkin farkındalıklarının geliştirilmesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra turizm işletmelerinin belli periyotlar ile çalışanlarının performanslarını analiz etmeleri de yerinde olacaktır.

Araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri açısından finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. Araştırma bulguları, genel anlamda, erkek öğrencilerin finansal okuryazarlığa ilişkin farkındalığının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Finansal okuryazarlığın dijital boyutları açısından ele alındığında yine erkek öğrencilerin dijital finansal okuryazarlığın her iki boyutunda da kadın öğrencilere kıyasla daha yüksek skorlara ulaştığı görülmüştür. Benzer şekilde Er ve Taylan da (2017: 314) kadınların finansal bilgi ve beceri konusunda kendilerine daha az güvendiklerini, finansal anlamda risklerden kaçındıklarını ve finansal konulara erkeklere kıyasla daha az ilgi duyduklarını ifade etmektedir. Nitekim, lise öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada da kadın öğrencilere yönelik benzer bulgular elde etmişlerdir. Çalışmada aynı zamanda demografik açıdan turizm öğrencilerinin okudukları bölüm ile finansal okuryazarlıkları arasında farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Buna göre finansal bilgi ve finansal tutum alt boyutları ile öğrencilerin okudukları bölümler arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Buna göre, seyahat işletmeciliği ve konaklama işletmeciliği bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık farkındalığının yiyecek içecek işletmeciliği öğrencilerine kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Turizm işletmeciliği (Türkçe) bölümü öğrencilerinin konaklama işletmeciliği bölüm öğrencilerine göre; yiyecek içecek işletmeciliği öğrencilerinin ise turizm işletmeciliği (%100 İngilizce) öğrencilerine oranla daha fazla farkındalığa sahip oldukları da diğer bulgular arasındadır. Benzer şekilde Er ve Taylan da (2017: 309) Anadolu ve Fen lisesi öğrencilerinin, Sosyal Bilimler ve Ticaret Meslek liseleri öğrencilerine kıyasla finansal konularda daha çok bilgili olduklarını tespit etmiştir. Yine Karadeniz vd.'nin (2018: 904) Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencileri ile yürüttükleri çalışmalarında, erkek öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kadın öğrencilere göre biraz daha fazla başarılı olduklarını saptamışlardır.

Bir ülkede ekonomik sistemin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesinde ülke vatandaşlarının finansal tutum ve davranışlarının etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bunun için de vatandaşlara yönelik finansal okuryazarlık eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır. Benzer bir durum çalışanlar için de önemli olmakta ve finansal okuryazarlık düzeyleri yüksek olan çalışanların hem işletmeye hem de ülke ekonomisine olumlu yönde katkısı bulunmaktadır. Dolayısıyla finansal eğitim programlarının gerek okul müfredatları gerekse okul dışı programlar, bir diğer deyişle hizmet içi eğitimler aracılığıyla hayat geçirilmesi önem kazanmaktadır. Bu noktada Er ve Taylan'ın (2017: 314) önerdiği üzere finansal eğitimlerin uzun vadeli ve kısa vadeli programlar şeklinde aktif yöntemler ile geliştirilmesi uygun olabilir. Aynı zamanda sektörel farklılıklar göz önünde bulundurularak, örneğin turizm öğrencilerine yönelik, sektöre özgü somut öneriler üzerinden programların geliştirilmesi gerekmektedir. Böylelikle iş hayatına atılmadan önce finansal konularda bilgi sahibi olan gençlerin işletmelere de katkısı bu oranda artacaktır.

Araştırmanın bazı kısıtları bulunmaktadır. Öncelikli olarak bu çalışma lisans eğitimi alan üniversite öğrencileri ile sınırlıdır. Aynı zamanda tek bir sektör ele alınmış ve

turizm öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerine odaklanılmıştır. Turizm öğrencilerinin demografik özellikleri noktasında bu çalışmada cinsiyet ve okudukları bölüm incelenmiştir. Bununla birlikte sonraki çalışmalarda farklı demografik özellikler de (ebeveyn öğrenim durumu, aylık gelir gibi) araştırmaya dahil edilebilir. Bu çalışmada finansal okuryazarlık kavramında yer alan üç temel yaklaşımın (finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranış) yanı sıra günümüzde dijital gelişmeler de dikkate alınarak öğrencilerin dijital finansal tutum ve dijital finansal davranış düzeyleri de incelenmiştir. Bununla birlikte söz konusu kavramların öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarda yeterli düzeyde çalışılmadığı görülmüş olup bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu söylemek mümkündür. Araştırma, farklı coğrafi bölgelerden katılımcıların dahil edildiği araştırmalar ya da çok merkezli çalışmalar ile desteklenebilir. Aynı zamanda finansal okuryazarlık ile işgören performansı arasındaki ilişkinin ele alındığı bu çalışma turizm alanında öncülük etmekte, bundan sonraki çalışmalarda her iki kavram arasındaki etki düzeylerinin ele alınması ve işgören performansının yanı sıra çalışan memnuniyeti, işten ayrılma niyeti gibi kavramlar arasındaki ilişki ve etki düzeylerinin araştırılması önerilmektedir.

Referanslar

- Ahmed, J., Hashmi, M. ve Akhtar, H. (2016). Effect of organizational politics on job performance: the mediating role of emotional intelligence. *FWU Journal Of Social Sciences*, 10(1), 96- 103.
- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal okuryazarlık- finansal bilgi, davranış ve tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF öğrencileri üzerine bir uygulama. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 585-599.
- Argon, T. ve Eren, A. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Arikan, İ. ve Çakmak, Z. (2023). Sosyal bilgiler dersinde bağlam temelli öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarısına, finansal okuryazarlık becerilerine ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 59, 154-183.
- Ansong, A. ve Gyensare, M.A. (2012). Determinants of university working-students, financial literacy at the university of Cape Coast Ghana. *International Journal of Business and Management*, 7(9), 126-133.
- Bariş, S. (2016). Finansal okuryazarlık ve bütçeleme davranışı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Turkish Journal Of TESAM Academy*, 3(2), 13-38.
- Başaran, R. (2016). *Çalışanların örgütsel tutum ve davranışlarının iş performansı ve işten ayrılma niyeti üzerine etkisi: psikolojik sözleşmelerin aracılık rolü*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bayram, S.S. (2015). Finansal okuryazarlık ve para yönetimi davranışları: Anadolu Üniversitesi öğrencileri üzerine uygulama. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, 2(2), 105-135.
- Berber, M. (2021). *Banka çalışanlarının ekonomi okuryazarlık düzeylerinin performansları üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Niğde.
- Chen, H. ve Volpe, R.P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.

- Coloradobiz (2018). Why financial literacy should be on every employer's mind. Erişim adresi: <https://coloradobiz.com/why-financial-literacy-should-be-on-every-employers-mind/>, Erişim tarihi: 14.07.2021
- Cole, S.A., Sampson, T.A. ve Zia, B.H. (2009). *Financial literacy, financial decisions, and the demand for financial services: evidence from India and Indonesia*. Cambridge, MA: Harvard Business School.
- Contuk, F.Y. (2018). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık durumunu etkileyen faktörler üzerine bir araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 115-136.
- Cude, B., Lawrence, F., Lyons, A., Metzger, K., LeJeune, E., Marks, L. ve Machtmes, K. (2006). College students and financial literacy: What they know and what we need to learn. Proceedings of the Eastern family. *Economics and Resource Management Association*, 102(9), 106-109.
- Eker, F. (2017). *Finansal farkındalık, finansal okuryazarlık ve finansal erişim düzeyleri üzerine bir çalışma: Silişke ticaret ve sanayi odası örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Er, B. ve Taylan, A.E. (2017). Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 297-317.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal okuryazarlık işletme bölümü öğrencileri üzerine bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 847-860.
- Erkılıç, A. (2019). *Lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ve matematik ders başarıları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri ABD Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Sakarya.
- FODER (2019). *Türkiye finansal okuryazarlık araştırması II. Dönem raporu*, Erişim adresi: <https://www.foder.org/bilgi-merkezi/raporlar-ve-sunumlar/>, Erişim tarihi: 13.07.2021.
- FODER (2020a). *Finansal okuryazarlık neden bu kadar önemli?*, Erişim adresi: <https://www.fo-der.org/finansal-okuryazarlik-neden-bu-kadar-onemli/>, Erişim tarihi: 14.07.2021.
- FODER (2020b). *Finansal okuryazarlık ve finansal yönetim konusunda pratikler*, Erişim adresi: <https://www.foder.org/finansal-okuryazarlik-ve-finansal-yonetim-konusunda-pratikler/>, Erişim tarihi: 14.07.2021.
- Gök, B. ve Coşkun, A. (2020). Z kuşağının finansal okuryazarlık eğilimlerinin incelenmesine ilişkin bir araştırma, *International Journal of Cultural and Social Studies*, 6(1), 356-366.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. (3. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hoque, A., Shikha, F.A., Hasanat, M.W., Arif, I. ve Hamid A.B.A. (2020). The effect of coronavirus (COVID-19) in the tourism industry in China. *Asian Journal Multidiscipline*, 3(1), 52-58.
- Güvenç, H. (2016). Lise öğrencileri finansal okuryazarlık ölçeği geliştirme çabası. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 847-863.
- Karadeniz, E., Koşan, L., Geçgin, E. ve Beyazgül, M. (2018). Turizm lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine bir araştırma: Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi örneği. *Social Menatlity and Researcher Thinkers Journal*, 4(13), 904-916.

- Kayı, T. (2015). *The impact of customer relationship management application on business performance: applied to the chemical industry* (Yayınlanmamış doktora tezi). Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılcan, B. ve Ergün, Ş. (2019). Finansal tutum ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 3(3), 59-68.
- Kınış, Z. ve Boztosun, D. (2022). Sağlık çalışanlarının finansal iyi hal durumlarının iş performansına etkisinin incelenmesi: Kayseri ili örneği. *19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(4), 379-392.
- Özbay, M. ve Özeltürkay, E.Y. (2021). Z kuşağının finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi: Adana ili örneği, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-12.
- Özdemir, A., Temizel, F., Sönmez, H. ve Er, F. (2015). Financial literacy of university students: A case study for Anadolu University, Turkey. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), 97-110.
- Özen, A. (2008). *Performans esaslı bütçeleme sistemi ve Türkiye'de uygulanabilirliği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Saraç, E. (2014). *Finansal okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Sarıgül, H. (2014). A survey of financial literacy among university students. *The Journal of Accounting and Finance*, 64, 207-224.
- Seyrek, İ.H. ve Gül, M. (2017). Finansal okuryazarlık ve girişimcilik niyeti: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 103-118.
- Sönmez, Y. ve Kılıç, E. (2020). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Kastamonu Üniversitesi örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 479-497.
- Sünbül, V. ve Buğan, M.F. (2021). Girişimcilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin işletme performansları üzerindeki etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 17(1), 181-205.
- Şener, A., Yücel, S. ve Gündüzalp, A.A. (2020). Covid-19 sürecinde tüketicilerin finansal durum ve davranışlarına ilişkin bir değerlendirme. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 5(7), 62-81.
- Üngör, A. (2021). *Finansal okuryazarlık ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin firma performansı arasındaki ilişki: Bursa üzerine alan araştırması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Bursa.
- Yılmaz, E. ve Aslan, T. (2020). Finansal okuryazarlık ve Siirt Üniversitesi öğrencilerine yönelik bir araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87, 181-202.
- Yılmaz, H. ve Kaymakçı, T. (2021). Finansal davranışlar ve finansal okuryazarlık ilişkisi, *Akademik Hassasiyetler*, 15(8), 141-164.
- Yuan, Y. (2014). *A study of hotel management and financial competencies with the focus on revenue and cost management* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ken State Üniversitesi.
- Wagland, S.P. ve Taylor, S. (2009). When it comes to financial literacy, is gender really an issue?. *Australasian Accounting Business and Finance Journal*, 3(1), 13-25.